

ПРОЛЕТАРИ ВСІХ КРАЇН, ЄДНАЙТЕСЯ!

ЗА НАУКОВІ ГЛАДРИ

Орган парткому, ректорату, комітету ЛКСМУ та профкому Одеського ордена Трудового Червоного Прапора державного університету ім. І. І. Мечникова

РІК ВИДАННЯ
XXXVII
№ 2 (1022)
20 СІЧНЯ
1971 р.
Ціна 2 коп.

УСПІХИ РАДУЮТЬ

Залікова сесія закінчилась, на чорві — екзамени. Як же склали заліки географи-четвертоукурсники?

Кращими були відповіді В. Фелової, М. Іскри, Л. Кравець, Н. Єван, П. Пушкарьова, Н. Аржаних, О. Щербакова, О. Подрушняк, В. Дятлової, Л. Березіної та інших.

Та всіх не перелічиш. Так, успіхи однокурсників радують.

Майже всі добре підготувались до залікової сесії. Проте були й такі, яким повторно довелось йти «на побачення» з викладачами. Це, звичайно, не випадковість. Ці студенти недостатньо приділяли уваги підготовці до заліків. Але головне — попереду. Це екзамени, бо вони — генеральна перевірка наших знань, набутих протягом семестру, нашої здатності і вміння мислити. І студенти готовуються гідно зустріти екзаменаційну сесію.

Іду ввечері по вулиці, вкритій білим-білим килимом іскристого снігу, а в читалці гуртожитку десятки студентських голів схилились над книгами, конспектами.

Студенти готовуються, і нехай спріблістій лапати сніг кличе на вулицю, нехай яскраві афіши інтеригуюче запрошуєть до кінозалів — у нас свої турботи — йде сесія...

М. АНАСЕВИЧ,
студент четвертого курсу
геолого-географічного
факультету.

Викладач кафедри теоретичної механіки П. І. Копійка приймає залік з теорії детонації і горіння в студентки V курсу фізичного факультету Г. Гребінської.

Фото М. АТАМАНОВА.

Виконання зобов'язань

Колектив кафедри мікробіології і вірусології включився у всенародне соціалістичне змагання за гідну зустріч XXIV з'їзду КПРС. Формування марксистсько-ленинського світогляду, комуністичної свідомості і високих моральних якостей — одне з головних завдань у вихованні молоді. Провідну роль в його вирішенні виконує і кафедра мікробіології і віrusології.

Один з шляхів в досягненні цієї мети — розкриття в лекційному матеріалі на конкретних фактах історії і теорії мікробіології позитивного впливу матеріалістичної діалектики, критика пограничних теорій та ін.

Проводиться робота по підготовці трьох методологічних розробок: з теорії імунітету, генетики вірусів, генетики бактерій (професори В. П. Тульчинська, Д. С. Щастний, доценти І. І. Фалькова, О. Е. Савчук).

Планується взяти участь в методологічних семінарах (два доповіді з методологічних питань медико-біологічних проблем).

Активно проводиться агітаційно-масова робота в академгрупах, в гуртожитку організовується спільне засідання наукового гуртка з мікробіологічним товариством. Проведено спільне засідання наукового студентського

гуртка кафедри мікробіології і віrusології та Одеського філіалу Українського мікробіологічного товариства. Темою його була розмова про сучасні пандемії.

Найближчим часом на науковому студенському гуртку буде заслухано дві доповіді: «В. І. Ленін і сучасні питання природознавства» та «Про бактеріологічну війну по матеріалах відкритої преси».

Планується подальше читання лекцій членами товариства «Знання» по санітарній бактеріології та актуальних питаннях сучасної мікробіології та віrusології.

В. П. ТУЛЬЧИНСЬКА,
завідувач кафедрою мікробіології і віrusології, професор.

З ПОЧУТТЯМЩИРОЇ ПОДЯКИ

Трудно переоцінити пізнавальне і виховне значення спецсемінару «Ідеологічні і організаційні основи Комуністичної партії Радянського Союзу». Протягом первого семестру ми вивчили, підготували і обговорили чимало доповідей, повідомлень.

Особливо великий інтерес викликали доповіді і виступи студентів VI курсу вечірнього відділення історичного факультету А. К. Дергачова, Б. В. Кремльова, Б. І. Міллера, А. І. Зеньковського. Вони підкреслили міжнародне значення ідеологічних і організаційних основ КПРС в боротьбі проти ревізіонізму, догматизму і сектантства, робили цікаві узагальнення, використовуючи матеріали сучасності.

Керував спецсемінаром доцент Яків Миронович Штернштейн, майже кожному з нас він допомагав практичними вказівками, які відігравали велику роль в підготовці до наступної теми.

Ми дуже вдячні деканату історичного факультету і кафедрі історії КПРС за організацію цього спецсемінару, який не тільки збагатив наші знання з історії КПРС, але й став серйозною віхою в підготовці до державних екзаменів.

Перший залік в цьому семестрі з спецсемінару ми всі склали успішно.

Т. КОПЕЙКІН,
студент VI курсу історичного факультету.

Для п'ятикурсників нинішня сесія — передостання. І скласти її, зрозуміло, вони намагаються якнайкраще. Прагнуть до цього і студенти-п'ятикурсники факультету романо-германської філології німецького відділення.

На зміку М. АТАМАНОВА: студентка І. Золотаревська складає залік з спецкурсу доценту Я. Я. Нейдорфу.

ДЕНЬ НАУКИ

В січні ц. р. група професорсько-викладацького складу факультету виїжджає у Великомихайлівський район і прочитала 17 лекцій для трудящих районного центру і великих населених пунктів.

В районному центрі професор Д. С. Щастний, доценти О. Н. Радченко та Н. К. Бочарова прочитали лекції на семінарі вчителів-біологів та атеїстів-пропагандистів, а також для робітників і службовців сільгосптехніки, промкомбінату, маслозаводу і персоналу райсанепістанції.

Враховуючи побажання районного відділення товариства «Знання», лекції були прочитані на різних темах сучасної біологічної науки. Вони, зокрема, були присвячені сучасним досягненням мікробіології та віrusології, проблемам генетики і фізіології людини.

В селі Великоплоске доцент О. О. Титаренко прочитав лекції

на тему «Досягнення біологічної науки — сільському господарству» механізаторам радгоспу «Росія», вчителям середньої школи і працівникам ферми.

В село Краснознаменське виїжджає доцент П. І. Дмитрашко, де прочитала лекцію «Ф. Енгельс і сучасна оцінка вчення Дарвіна», а також лекції з питань еволюційної теорії.

В селі Цебриково доцент М. В. Голубцева для вчителів та учнів старших класів середньої школи та профтехучилища прочитала лекції на темі: «Вплив іонізуючого випромінювання на організм» та «Структура і функції білка».

Теми лекцій були актуальними і викликали живий інтерес.

О. РАДЧЕНКО,
член бюро секції товариства «Знання» біологічного факультету.

До з'їзду партії

Колектив кафедри зарубіжної літератури вже успішно виконав частину зобов'язань, взятих на честь XXIV з'їзду КПРС.

М. П. Мудесіті підготувала до друку конспект своєго спецкурсу «Роман виховання в німецькій літературі XIX століття».

Здано до набору тематичний збірник кафедри «Література і образотворче мистецтво», який вийде в кінці першого кварталу 1971 року у видавництві Київського державного університету.

Б. О. Шайкевич підготував доповідь «Дискусії про Ібсена в російській дожовневій критиці» для V Скандинавської конференції, яку готує Інститут літератури Латвійської Академії наук.

На «відмінно» склали іспити кандидатського мінімуму лаборанти кафедри — Р. Н. Тімченко з спеціальності, В. В. Барладяну — з філософії.

Б. О. ШАЙКЕВИЧ,
завідувач кафедрою зарубіжної літератури, доцент.

Цікаві лекції

В січні доцент Д. І. Богуненко прочитав лекції про міжнародне становище в усіх гуртожитках вузу, для професорсько-викладацького складу філологічного

факультету, працівників учбово-експериментальних майстерень та друкарні.

Лекції прослухало всього близько 1000 чоловік.

М. ІВЧЕНКО.

ТРАДИЦІЙНА КОНФЕРЕНЦІЯ СТУДЕНТІВ-ЗАОЧНИКІВ

Щороку кафедра наукового комунізму університету проводить теоретичні конференції студентів-заочників. У минулому році конференція проводилась на тему: «Ленінський етап в розвитку наукового комунізму».

Цей захід — традиція кафедри, традиція, можна сказати, університету.

У ленінській аудиторії 5 січня було людно. Тут зібралися студенти-заочники шостого курсу історичного факультету, щоб обговорити тему: «Міжнародний комуністичний рух і світовий революційний процес».

Конференцію відкрив завідувач кафедрою наукового комунізму доцент Д. М. Щербаков. Шостий рік підряд, сказав він, ми проводимо теоретичні конференції студентів-заочників. І щоразу реконуємося у доцільноті, корисності їх.

Ця конференція знаменна тим, що проводиться напередодні ХХIV з'їзду КПРС.

Перш за все, підготовка до роботи в конференції, участь в ній допомагає студентам в оволодінні марксистсько-ленинською теорією наукового комунізму, в осмисленні і узагальненні вивченого матеріалу, допомагає пов'язати теорію з практикою комуністичного будівництва, і врешті-решт, успішно скласти іспит з курсу наукового комунізму.

Кафедра, сказав тов. Щербаков Д. М., переслідує й іншу, не менш важливу, на наш погляд, мету. Учасники конференції — це пропагандисти, агіатори в установах, на заводах, фабриках, в школах, колгоспах та радгоспах. І дуже важливо для них — обмінятися думками з окремих питань, запозичити кращий досвід агітаційно-пропагандистської роботи.

Тов. Щербаков повідомляє, що рішенням кафедри право виступити з доповідями надано студентам А. Н. Киреєву, Л. В. Давидченко, Д. М. Болгарину та іншим.

Це не значить, звичайно, що інші студенти — пасивні слухачі. Реферати пише чимало студентів, до конференції готуються усі. Задовго до проведення конференції кафедра повідомляє заочникам її тему, називає теми рефератів. А вже кому виступити — вирішує свого роду конкурсна комісія.

Слід сказати, що щоразу кафедра урізноманітнює форми і методи проведення теоретичних конференцій. У їх роботі беруть участь пар-

тістичні комуністичні і робітничі партії країн, що розвиваються. Посилення цього впливу обумовлено в значній мірі активізацією комуністів в боротьбі проти монополій, за національну незалежність, за соціалізм. Важливим завданням стратегії і тактики є доведення до кінця антиімперіалістичної, демократичної революції. Прикладом країни, сказав доповідач, яка творчо застосовує революційні принципи марксизму-ленинськими партіями.

Виришальною силою в антиімперіалістичній боротьбі — зауважив доповідач, — є світова система соціалізму. Будь-яка антиімперіалістична боротьба знаходить підтримку країн соціалізму і, перш

тійні працівники, пропагандисти міста, вчені.

Нинішнього року роботу розпочато не з читання рефератів, а з перегляду кінофільму «Гренада, Гренада, Гренада моя...».

Зал ніби завмер. Перед глядачами з'являються кадри про геройчу боротьбу іспанського народу проти фашистської диктатури Франко, про дружбу радянського і іспанського народів.

Студент шостого курсу історичного факультету А. Н. Киреєв зробив доповідь на тему: «Стратегія і тактика комуністичних і робітничих партій країн, що розвиваються». Доповідач, зокрема, відзначив посилення впливу марксизму-ленинізму — ідеїної основи стратегії і тактики — на діяль-

нізму в боротьбі за інтереси трудящих, є Чілі. Нині тут широким фронтом здійснюються демократичні перетворення в інтересах трудящих.

Тема доповіді студента І. Т. Нескородюка, завучка Крижопільської музичної школи, що на Вінниччині, — «Московська Нарада 1969 р. — прapor боротьби за єдність світового комуністичного і робітничого руху». Тов. Нескородюк відзначив, що Нарада комуністичних і робітничих партій 1969 року — одна з найвидатніших подій 60-х років ХХ століття.

Ідеї, сказав він, втілені в документі міжнародної Наради комуністів, стали надбанням всього комуністичного руху, взяті на озброєння марксистсько-ленинськими

партіями. Основна ідея Наради — це ідея єдності світового комуністичного руху і всіх антиімперіалістичних сил в боротьбі проти імперіалізму. Зараз ця ідея взята на озброєння всіма марксистсько-ленинськими партіями.

Виришальною силою в антиімперіалістичній боротьбі, — зауважив доповідач, — є світова система соціалізму. Будь-яка антиімperіалістична боротьба знаходить підтримку країн соціалізму і, перш

Конференцію відкриває завідувач кафедрою наукового комунізму доцент Д. М. Щербаков.

Фото М. АТАМАНОВА.

за все, Радянського Союзу.

Учасники Наради підтвердили єдність своїх позицій у тому, що основою взаємовідносин між братніми партіями є принципи пролетарського інтернаціоналізму, солідарності, взаємної підтримки. Нині цей принцип втілюється у життя.

З увагою прослухали учасники конференції доповідь студентки Л. В. Давидченко, завідувачою початковою школою №55 м. Кривого Рога, — «Світовий комуністичний рух — сама впливова політична сила сучасності». Вона навела дані про ріст комуністичних партій у світі, про зростання кількості комуністів у них. З 28 комуністичних партій, що виростили за останню четверть століття, 26 створено

в країнах, що розвиваються, з них 11 — в країнах Азії, 9 — в Латинській Америці і 6 — в Африці. Комуністичні партії ведуть боротьбу за корінні інтереси трудящих, проти всевлади капіталу, експлуатації людини людиною. Цим вони заслужили величезний авторитет.

Доповідачка навела приклади посилення впливу комуністичних партій на робітничий клас, селянство, інтелігенцію. Вплив цей визначається тим, що комуністичні партії керуються у своїй діяльності марксистсько-ленинською теорією, виражають корінні інтереси робітничого класу, всіх антиімperіалістичних сил, що вони ведуть послідовну боротьбу за ослаблення міжнародної напруженості, відвернення світової термоядерної війни, національну свободу і незалежність. Надихаючим прикладом для комуністичних партій, сказала Л. В. Давидченко, є діяльність комуністичних партій країн соціалізму.

Підсумки конференції підводила кандидат історичних наук доцент кафедри наукового комунізму Г. Л. Фролова. Вона проаналізувала виступ учасників конференції, підкреслила важливість теоретичних положень, з якими ознайомили присутніх доповідачі.

З великим інтересом учасники конференції прослухали змістовну лекцію про міжнародне становище, яку прочитав кандидат філософських наук доцент кафедри наукового комунізму Р. А. Личковський.

Конференція, безсумнівно, була корисною. Глибокий аналіз явищ світового комуністичного руху збагатив її учасників знаннями теорії наукового комунізму стосовно конкретних умов сучасності.

В корисності проведення конференції переконалися і студенти, і кафедра. Незабаром така ж конференція буде проведена на юридичному факультеті.

ДРУГ ОДЕСЬКИХ ЛІТЕРАТУРОЗНАВЦІВ

Цей ювілей відзначають у Києві, але він має пряме відношення і до нашої Одеси, до університету імені Мечникова..

Степану Андрійовичу Крижанівському — відомому українському поету, критику і літературознавцю — виповнилось шістдесят років. Значний внесок зробив він в українську радянську поезію. Його перу належить добрих півтора десятка поетичних збірників, а його ліричну «Берізку» співають на всій Україні, як народну пісню і стверджує вона красоту земного і чистого кохання.

Два десятиріччя очолює він відділ радянської літератури в Інституті літератури ім. Шевченка Академії наук УРСР і всі значні починання в галузі вивчення сучасної української літератури з'явилися з його іменем. Під його редакцією і з його авторською участю видано другий том «Історії української літератури», присвячений радянському періоду її розвитку. Він — редактор і тих томів багатоміжніх історій української літератури, що виходять зараз, які висвітлюють післяжовтневий період.

Ним написані цікаві книги про Максима Рильського (по творчо-

сті якого він захищив докторську дисертацію), про Миколу Бажана та інших письменників, про інші явища літературної сучасності.

А починався літературний шлях Степана Крижанівського в двадцять роки у нас, в Одесі.

Юнак з села на Миколаївщині — Нового Бугу, він приїхав вчитись в Одесу і одразу потрапив в бурхливий потік тодішнього літературного життя — численних творчих угрупувань, що часто сперечались між собою.

Ми з однаковим запалом відвідували на той час «Гарт» і «Плуг», «Юголеф» і «Комункульт», не кажучи вже про найстаріші і найавторитетніші «Потоки Октября», кожного разу паївно сподіваючись, що саме на цьому засіданні чи занятті даної літературної організації перед нами розкриються єдино правильні шляхи творення нової соціалістичної, комуністичної культури.

Так, це була його і мої неповторна молодість, молодість наших ровесників і товаришів — Степана Олійника, Василя Миколюка, Панька Педи і багатьох інших, які починали тоді свої шляхи-дороги в пресі і літературі. В серед-

дні 20-х років Степан Крижанівський і дебютував в пресі як поет — і назавжди з того часу зберіг любов до Одеси, міста своєї літературної молодості, звідки життя повело його потім на фронти Великої Вітчизняної війни, і, нарешті, після її закінчення, — в Київ, в штаб українського літературознавства.

Всі післявоєнні роки Степан

Андрійович підтримує найтісніші

зв'язки з Одесою, з нашою університетською кафедрою історії української літератури, з керованим мною дисертантським семінаром педагогів-філологів.

Він виступав багато разів на наших засіданнях з інтересними доповідями, які допомагали працівникам периферії бути в курсі того, що робиться в центрі нашої науки. Він брав участь, виступав з доповідями на всіх реставраторських конференціях з творчості сучасних письменників, що відбувались в Одеському університеті.

Степан Андрійович — « хрещений батько » молодого покоління одеських літературознавців: він виступав як офіційний опонент по кандидатських дисертаціях Євгена Прісовського, Нінель Заверталюк, Панаса Данилка. А коли на-

ші хлопці пішли «вгору та вгору», він також виявлявся офіційним опонентом вже по докторських дисертаціях Михайла Левченка, Івана Дузя, Василя Фащенка. Суверін, вимогливим, але завжди доброзичливим, таким, що вмів вловити і підтримати те нове, своє, оригінальне, що було в роботах.

Тепер ясно, чому цей ювілей має

до нас пряме відношення. Крижанівський — друг нашої літературної Одеси і всі мої товариші — критики і літературознавці шлють Степану Андрійовичу Крижанівському найкращі побажання і поздоровлення з нагоди ювілею.

А. НЕДЗВІДСЬКИЙ, професор, доктор філологічних наук.

Цікаві доповіді

На початку січня нинішнього року на фізичному факультеті та факультеті романо-германської філології зі студентами четвертих курсів була проведена економічна конференція на тему: «Марксистсько-ленинське вчення про соціалістичне розширене відтворення». Її організатори — викладачі кафедри політичної економії т. Л. І. Доленко, Р. К. Трофимовська і М. М. Трач.

На конференції з доповідями виступили І. Панасевич, Л. Соловій, Ж. Дубінська, В. Сидоров, М. Спіріхіна, Ю. Молдавський (фізичний факультет), М. Александров, Н. Черкасова, В. Тюпін, Л. Попова, І. Вальє, Т. Кучер (факультет РГФ).

З інтересом прослухали учасники конференції доповідь В. Сидорова «Про закон переважного

зростання виробництва засобів виробництва в порівнянні з виробництвом предметів споживання», Л. Попової — «Дія закону переважного розвитку першого підрозділу в порівнянні з розвитком другого підрозділу»; М. Спіріхіна «Відтворення суспільного продукту і його розподіл при соціалізмі»; В. Тюпіна — «Пропорції між виробництвом і споживанням в СРСР»; Н. Черкасової — «Вільний час як економічна категорія»; Ж. Дубінської — «Про роль науково-технічного прогресу в підвищенні ефективності соціалістичного виробництва».

ВПЕРШЕ В ОДЕСІ

Наприкінці грудня 1970 року у великому актовому залі університету проводилась наукова конференція по вивченю російсько-українсько-болгарських історико-філологічних взаємин. Конференція була організована вченими нашого університету спільно з Генеральним Консульством Народної Республіки Болгарії.

На пленарному засіданні ректор університету професор О. В. Богатський сказав:

— Ми проводимо конференцію в той важливий період, коли наша країна буде комунізм, а Народна Республіка Болгарія — соціалізм. Багато що об'єднує СРСР і НРБ. Тут і спільність ідеологічної роботи, спільність економічних завдань та ін.

Сьогодні ми вперше проводимо конференцію такого напрямку, але сподіваємося, що вона стане традиційною.

— Ми раді вітати всіх гостей, — сказав на закінчення ректор, — в стінах нашого університету.

— Хай живе братня дружба між Болгарією і Радянським Союзом, між комуністичними партіями!

ями обох країн, між вищими науковими закладами.

Слово надається консулу НРБ в Одесі Борису Мілеву.

— Дорогі товарищи, — сказав він. — Дозвольте мені від імені болгарського консульства сердечно привітати учасників конференції.

Наша країна за роки народної влади з допомогою Радянського Союзу вирішила багато проблем у підвищенні економіки країни, соціалістичної культури. Сьогодні, коли загострюється ідеологічна боротьба між капіталістичними і соціалістичними таборами, болгаро-радянська дружба мусить стати ще міцнішою. Генеральне Консульство НРБ в Одесі дякує історичному і філологічному факультетам за значні вклади в болгарську дружбу, зокрема, вченим і викладачам Б. Шайкевичу, І. Дузю, С. Бевзенку, П. Данилку, М. Павлюку та багатьом іншим. Ми вдячні радянським письменникам і поетам, які полюбили болгарський народ, присвятили йому численні твори. Ми з задоволенням будемо приймати у себе

радянських студентів, які побажають більше познайомитись з Болгарією, вивчити її мову.

Болгарський народ впевнений, що дружба між нашими країнами ніколи не згасне.

— Хай міцніє непорушна радянсько-болгарська дружба!

На трибуні — декан філологічного факультету, доктор філологічних наук, професор І. М. Дузь. В своєму виступі він розповів про братнє єднання болгарської і радянської літератур.

— Від сивої давнини течуть повноводі ріки дружби між Болгарією і Радянським Союзом. Спочатку струмочками, потім у стрімку, широку перетворилася ця ріка дружби, — розпочав свій виступ І. М. Дузь.

Далі професор І. М. Дузь розповів про ті нитки взаємин, що єднали літературу радянську і болгарську.

— Російська література — еталон людського життя, світло людського почуття — мала для становлення болгарської літератури велике значення. Іван Вазов, гений болгарського народу, сказав,

що Пушкін і Лермонтов відкрили для нього справжній погляд на життя.

Пліч-о-плач з болгарською літературою розвивається і українська література. Постійний неспокій, постійне взаємозагараження єднали дружбу болгарської і української літератур. А частина вогню творів Тараса Григоровича Шевченка перехопила і в болгарську літературу. Українська література стала об'єктом дослідження літературних критиків Болгарії, а болгарська література — об'єктом дослідження наших критиків.

Віримо, що взаємоз'язки і дружба двох літератур ніколи не згасне.

У своєму виступі професор Софійського університету Семеон Русаків сказав:

— Не можу не висловити радість, що я перебував в колі радянських друзів, котрі доклали немало зусиль в радянсько-болгарські дружні взаємини. І дуже радий, що ця конференція проводиться в такому красивому і культурному місті, як Одеса, яка знайома і близька нашому народу ще з революційних часів.

...Важко визначити, хто ж пер-

ший вніс у нашу літературу ім'я Т. Г. Шевченка. По численних дослідженнях стало відомо, що це зробив Райно Жинзібов, істинний партіот своєї батьківщини. Він перекладає багато творів великого Кобзаря. Варто сказати, що традиції Шевченка живуть ще й досі у нашій літературі.

Важливим фактором для розвитку болгарської літератури мало перебування на нашій землі Лесі Українки і Михайла Драгоманова. Біля могили Михайла Драгоманова на Софійському кладовищі схиляють голови всі болгари. Не можливо охопити той вклад у болгарську літературу, який внесли Остап Вишня, Гончар, Смолич, Первомайський, Г. Тютюнник та ін. Олександр Корнійчук — найпопулярніший у нашій країні драматург. І ми по праву вважаємо другою рідною літературою — радянську.

На закінчення пленарного засідання виступили одеські поети Володимир Гетьман, Іван Рядченко, Станіслав Стриженюк, Валентин Мороз та Дмитро Білоус з міста Києва. Вони прочитали свої твори, присвячені болгаро-радянській дружбі.

М. ПЛОСКОНОС.

Засідання літературознавців

Цікавими і змістовними були засідання секції літературних взаємин, в роботі якої брали участь представники болгарської літератури, зокрема професор Софійського університету Семеон Русаків, науковці нашого факультету, гости з Києва, Дніпропетровська та одеських вузів.

Робота секції проходила в трьох напрямках. Ряд доповідей було присвячено українсько-болгарським літературним зв'язкам довоєнного періоду, інші — сучасним взаєминам, ще інші — загальним проблемам болгарської літератури та мистецтва.

Своєрідним заспівом до розмови про довоєнні зв'язки став виступ професора С. Русакієва «Шевченко і Болгарія», який одразу дав відчути, як у братній країні знають і люблять нашу літературу, нашого Кобзаря. Розмову продовжила викладачка кафедри російської мови Одеського політехнічного інституту Тамара Кучерявана-Охапкіна, яка говорила про зв'язки творчості Марка Вовчка з болгарською літературою.

Професор А. В. Недзвідський у доповіді «Драгоманов і Болгарія» з великою вдячністю говорив про те, як гостинно прийняла Болгарія в новоствореному університеті великого вченого-виглянця, якою плідною була літературно-наукова діяльність вченого в болгарський період його життя.

Знов і тут логічним продовженням виступу А. В. Недзвідського стала доповідь доцента І. Є. Саєнка, присвячена темі «Леся Українка і Болгарія». Однорічне перебування письменниці в Болгарії дозволило визначити як рік навчання і збагачення її духовного розвою. Спілкування Лесі Українки з Драгомановим, його друзями і учнями не до кінця вивчене. І. Є. Саєнко висловлює ряд цікавих гіпотез з цього питання.

З увагою були прослухані доповіді про зв'язки радянських поетів Тичини, Рильського, Сосюри з братньою Болгарією. Доповідачі вказували на постійний інтерес радянських митців слова до жит-

тя болгарського народу, до літератури Болгарії.

Змістовністю і чіткістю думок відзначились доповіді доцента Дніпропетровського університету Н. І. Заверталюк «В. Сосюра і болгарська література», доцента нашого університету П. Ю. Данилка «Болгарська тема в творчості Максима Рильського», аспірантки О. П. Рум'янцевої «Болгарська тема в публіцистиці П. Тичини».

Великий інтерес і схвалення викликала доповідь визначного поета Дмитра Білоуса, який детально розповів про свою роботу над перекладами болгарської поезії.

Робота секції літературних взаємин була різноманітною. Окрім доповіді на ній були присвячені теоретичним питанням. Глибокими узагальненнями відзначалася доповідь професора Г. А. Вязовського «Внесок Тодора Павлова в марксистське літературознавство», в якій на конкретних прикладах чітко визначено діалектичний підхід Тодора Павлова до аналізованої ним творчості окремих письменників.

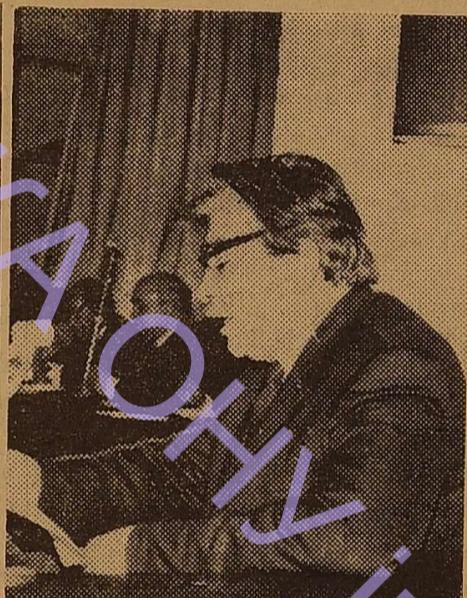
Доцент П. Т. Маркушевський розглянув розвиток болгарської теми в творчості одеських письменників, а доцент Л. М. Чепурнова говорила про болгарську тему в творчості К. Федіна.

Про одного з друзів української літератури в Болгарії Петко Атанасова розповів доцент М. Г. Устенко.

Виступили також з доповідями доцент Б. О. Шайкевич «Формування критичного реалізму в болгарській літературі та живописі 50-х—70-х років XIX століття» та В. В. Бардадяну «Топологічна відповідність образотворчого мистецтва Другого болгарського царства і Київської Русі».

В обговоренні доповідей виступили професор М. О. Левченко, професор Семеон Русаків, письменник І. В. Мавродій. Всі промовці схвалили роботу секції і високо оцінили прослухані доповіді.

Н. ПАШКОВСЬКА,
старший викладач кафедри
історії української літератури.

Перед учасниками конференції виступив професор Софійського університету Семеон Русаків.

Фото М. АТАМАНОВА.

МОВНЕ БРАТЕРСТВО

Цікава конференція по вивченю російсько-українсько-болгарських історико-філологічних взаємин містила в своїй програмі 12 лінгвістичних доповідей.

Кілька доповідей, проголошених на конференції, стосувалось різних тем з історії і сучасного стану вітчизняного та болгарського мовознавства. Так, доктор філологічних наук К. Е. Гагкаев у своїй доповіді «В. І. Григорович і питання болгарського мовознавства» розповів про діяльність видатного нашого славіста, першого декана філологічного факультету Одеського (тоді Новоросійського) університету В. І.

Григоровича у галузі дослідження болгарської мови. Професор С. П. Бевзенко зробив грунтovanу доповідь про видатного болгарського діалектолога С. Стойкова, що очолював роботи по складанню атласа болгарських говорів.

Змісова доповідь доцента А. А. Москаленка про новий болгарський етимологічний словник, який виданий Болгарською Академією наук, показала велику наукову цінність словника і зокрема його значення для вивчення української лексики. Активний розвиток, розквіт сучасного болгарського мовознавства змалювали також доповіді доцента Н. А. Москаленко «Питання фразеології в працях болгарських вчених» та доцента В. П. Дроздовського «Питання стилю і культури мови в працях болгарських мовознавців».

Окрім питання лексики болгарської мови розроблено в доповідях учасників конференції, що прибули з Києва. О. В. Ковалев (Київський університет) прочитав доповідь «Становлення суспільно-політичної лексики болгарської мови», а І. А. Стоянов (Інститут мовознавства АН УРСР) розповів про закономірності у формуванні дієслів розумової діяльності в болгарській мові.

Конкретні аспекти мовної взаємодії, мовних взаємин були представлені на конференції доповідями доцента А. К. Смольською «Спостереження над російсько-болгарською міжмовною синонімією», Л. Ф. Баранником «Болгаризми в російських говорах Одеської області», професора Ю. О. Карпенка «Українсько-болгарські взаємоз'язки в топонімії», Л. В. Горожанкою «Міжмовна взаємодія в топонімії північно-західної Одещини» та доцента Н. В. Косек «Особливості семантичної структури поетичних перевідлів К. Методієва на українську мову». Остання доповідь у значній мірі була присвячена перекладницькій роботі присутнього на конференції поета Д. Білоуса.

Ю. О. КАРПЕНКО,
професор.

Зал вітає гостей — представників Болгарії.
Фото М. АТАМАНОВА.

ДОПОВІДАЮТЬ ІСТОРИКИ

На секції історичних взаємин по вивченню російсько-українсько-болгарських зв'язків було заслухано близько 10 доповідей. З інтересною доповіддю «Деякі методологічні питання сучасного слов'янознавства» виступив професор К. Д. Петряєв. Доповідач відзначив успіхи і вказав на недоліки, що мають місце в дослідженнях сучасних радянських славістів-істориків, розкрив основні принципи методології наукових досліджень в галузі історії.

Змістовою була доповідь керівника секції професора І. В. Ганевича на тему: «Роль СРСР у відродженні народного господарства у Народній Республіці Болгарії». Значне місце в доповіді було приділено значенню допомоги, яку наш народ надав Болгарії в післявоєнний період. Доповідач розповів про успіхи народної Болгарії.

в розвитку економіки країни на сучасному етапі.

Доповідь доцента М. В. Павлюка «Болгарські видання в Одесі» являла собою певний інтерес. В ній мова йшла про часи турецького рабства, коли болгарським просвітителям і громадським діячам Одеса надала притулок. Тут, в Одесі, вони й розпочали видання болгарських книг, зокрема, вийшли праці Василя Апрілова, Івана Богоєва, Богоєва, Найдена Герова та інших, які відіграли важливу роль у відродженні самосвідомості у болгарського народу.

З інтересом було заслухано повідомлення кандидата історичних наук А. Д. Бачинського «Нові матеріали про перебування Алеко Константинова на Україні». Відомо, що Алеко Константинов, болгарський письменник-сатирик, зачінчив у Миколаєві Слов'янський

пансьон Мінкова, а потім вчився на юридичному факультеті нашого університету.

В державному архіві Одеської області А. Бачинський знайшов нові цікаві матеріали про перебування А. Константинова на Україні.

О. Я. Бардах виступив з повідомленням «Болгарія і Рішельєвський ліцей». Головну увагу доповідач приділив видатному діячеві Болгарії, письменнику Найдену Герову, який закінчив цей ліцей в 40-і роки минулого століття.

Чималий інтерес в учасників конференції викликала доповідь студента четвертого курсу історичного факультету М. Червенкова «Болгарська секція Одеського інтернаціонального клубу ім. Карла Маркса». Він розповів, що після поразки Вересневого повстання 1923 року до СРСР і Одеси зокрема прибули емігранти. Тільки

в 1925 році до нашого міста приходило чимало болгарських революціонерів. На початку 1925 року вони створили свою секцію при клубі політмігрантів. В доповіді розповідалось про життя і діяльність болгарської секції Одеського інтерклубу, її значення в зміщенні революційних зв'язків між нашими партіями.

В історії розвитку і зміщенні українсько-болгарських революційних зв'язків значне місце посідає комуна імені Благоєва на Полтавщині, створена в травні 1926 року болгарськими політмігрантами. Комуна відіграла важливу роль в кооперуванні селянських господарств на Полтавщині в 1924—1934 роках, тут пройшли практику в справі соціалістичного будівництва багато болгарських революціонерів. Повідомлення на цю тему зробив доцент М. Д. Дихан.

СЛІДАМИ НАШИХ ВИСТУПІВ

САНІНСПЕКЦІЯ Є — ЗАХОДИ ВЖИВАЮТЬСЯ

Велику Жовтневу соціалістичну революцію А. Ю. Кримський дуже прихильно зустрів у Москві. У 1918 році він переїжджає до Києва. З організацією Академії наук його обирають академіком і неодмінним її секретарем. Уже в перші дні свого перебування в Києві А. Ю. Кримський бере найактивнішу участь в організації правописної нормалізації української літературної мови. У 1921 році були опубліковані «Найголовніші правила українського правопису», перший український правопис радянської епохи. У створенні цього правопису академік А. Ю. Кримський взяв найактивнішу участь.

У 1928 р. був затверджений новий варіант українського правопису. Як відомо, в цьому правописі було запроваджено і чимало неприйняті правописні норми, особливо в правописі іншомовних слів. І треба віддати належне академіку А. Ю. Кримському: він був одним із тих членів Державної правописної комісії, хто рішуче виступав проти цих неприйнятіх і згодом скасованих правописних нововведень.

А. МОСКАЛЕНКО, доцент.

Але, незважаючи на проведення вказаних заходів, для забезпечення стійкого санітарно-гігієнічного режиму необхідно всім брати активну участь в дотриманні чистоти на територіях, в гуртожитках, учбових корпусах, споруджуються уставки, що підкочуватимуть воду, передбачено встановити пітні фонтанчики, ремонтується буфети і т. д.

Зараз адміністрація університету проводить санітарно-технічні заходи, які забезпечать водою всі поверхні гуртожитків і учбових корпусів, споруджуються уставки, що підкочуватимуть воду, передбачено встановити пітні фонтанчики, ремонтується буфети і т. д.

Створено комісію по саннагляду у складі: М. Г. Хайт — голова,

члени — В. В. Покровський та

В. І. Світличний.

М. ХАЙТ,
голова комісії по саннагляду.

НА ДОПОМОГУ НАУКОВЦЯМ

Питанням організації праці наукового працівника тепер приділяється велика увага. Багато авторів присвятили свої книжки цій темі. Третім виданням вийшла книга Волого Р. Г. «ОРГАНІЗАЦІЯ РОБОТИ НАУКОВОГО ПРАЦІВНИКА». Книга складається з передмови і 10 розділів. Автор докладно розповідає: про гігієну розумової праці, види наукової діяльності, працездатність вченого, планування в роботі, самодисципліну. Okremo автор торкається питань вибору теми наукової роботи, збиранню матеріалу і т. д.

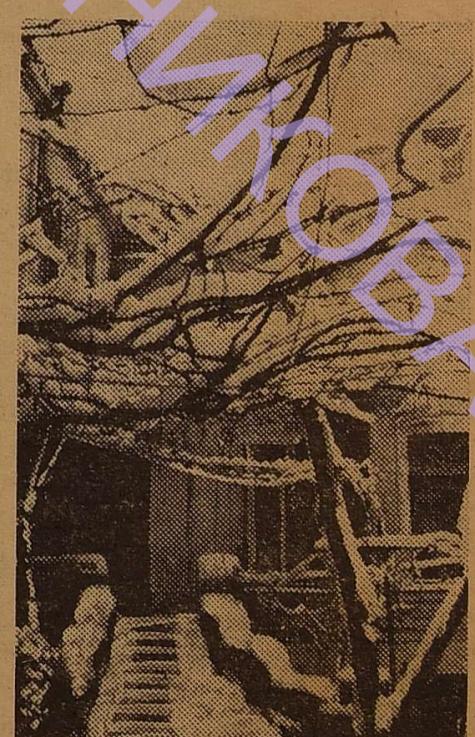
Для починяючих наукових працівників дуже корисно знати методику та техніку науково-дослідної роботи. Їх треба вивчати та оволодівати ними. В цьому плані цікаво познайомитись з книжкою П. Т. ПРИХОДЬКО «ТРОПОЙ НАУКИ», підзаголовком якої є — «СОВЕТЫ МОЛОДОМУ ИССЛЕДОВАТЕЛЮ». Автор послідовно зупиняється на питаннях організації науково-дослідної роботи студентів у вузах, плануванню наукового дослідження, підготовки до захисту дисертації, питань гігієни праці та відпочинку наукових працівників.

Дуже цінна книжка польського автора А. МАТЕЙКО «УСЛОВИЯ ТВОРЧЕСКОГО ТРУДА» (1970), що вийшла в російському перекладі у видавництві «Мир». Автор докладно зупиняється на умовах, в яких працюють вчені, розповідає про зовнішні та внутрішні впливи, від яких залежить успіх творчої праці. В книжці розглянуті питання взаємозв'язку творчості і особистості, взаємин у колективі, його організації, культури, робота кафедр та інше.

Для нашого читача певний інтерес становить збірник «ПРОБЛЕМЫ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ УЧЕНОГО И НАУЧНЫХ КОЛЛЕКТИВОВ», в якому вміщено матеріали 2-го симпозіуму з питань наукознавства (м. Ленінград, 1969 р.). Збірник містить розділи з питань організації наукової діяльності в умовах науково-технічної революції, методології та психології наукової творчості, особистості та колективу в «величайшій науці».

З переліченими та іншими книжками з питань організації роботи наукових працівників ви можете ознайомитись в науковій бібліотеці університету.

В. ТЕРЛЕЦЬКА.

Академік А. Ю. Кримський про український правопис

Сто років тому, 15 січня 1871 року, народився видатний український учений-філолог А. Ю. Кримський. В історії науки він відомий як знавець східних літератур і мов, як український письменник, літературознавець і мовознавець.

13—15 січня цього року в Києві відбулася, організована АН УРСР, Республіканська наукова конференція, присвячена 100-річчю від дня народження академіка А. Ю. Кримського. На цій конференції з доповіддю про роль вченого в історії правописної нормалізації української літературної мови від нашого університету виступив доцент А. А. Москаленко. Нижче ми друкуємо тези його доповіді.

Питаннями української літератури, мови, українського правопису, А. Ю. Кримський почав друкувати в Києві від 1891 р. У західноукраїнському письменстві в 90-х роках уже запанував правопис Є. Желехівського, організований на фонетичному принципі, але з урахуванням передусім фонетико-морфологічних рис, південно-західного наріччя. До цього правопису, не без впливу І. Франка, А. Ю. Кримський поставився досить негативно. Щоб аргументувати таке ставлення до західноукраїнського правопису, щоб аргументи-

тутувати свою думку, що для єдиної української національної літературної мови потрібен і єдиний правопис, А. Ю. Кримський і почав вивчати правописну нормалізацію української літературної мови на різних етапах її розвитку.

У 1907 році у Москві А. Ю. Кримський надрукував російською мовою «Українську грамматику», в якій уперше найповніше була викладена історія українського правопису і принципи його організації. Автор граматики справедливо твердив, що правописні норми повинні ґрунтуватись на фонетико-морфологічних нормах, властивих усій національній українській мові, а не одному якомусь її наріччю. Отож, — писав він далі, — оборонці правопису Є. Желехівського з його орієнтацією на вузькодialektні фонетико-морфологічні норми південно-західного українського наріччя лише шкодять дальшому розвиткові рідної літературної мови.

Перші свої вірші і прозові твори А. Ю. Кримський почав друкувати у Львові з 1891 р. У західноукраїнському письменстві в 90-х роках уже запанував правопис Є. Желехівського, організований на фонетичному принципі, але з урахуванням передусім фонетико-морфологічних рис, південно-західного наріччя. До цього правопису, не без впливу І. Франка, А. Ю. Кримський поставився досить негативно. Щоб аргументувати таке ставлення до західноукраїнського правопису, щоб аргументи-

вітати свою думку, що для єдиної української національної літературної мови потрібен і єдиний правопис, А. Ю. Кримський і почав вивчати правописну нормалізацію української літературної мови на різних етапах її розвитку.

Василь КЛЮЧЕВСЬКИЙ.

* * *

Учитель, звертаючись до класу:
— Скільки разів треба повторювати, що не буває більшої або меншої половини! Половини завжди рівні! Невже це так важко запам'ятати?

Голос із останньої парті:

— Микола Петрович, повторіть голосніше, бо більша половина класу вас не чує.

НАЗУСТРІЧ ХХІV З'ЇЗДУ КПРС

РЕКТОРАТ, ПАРТКОМ, КОМІТЕТ ЛКСМУ,

СТУДЕНТСЬКИЙ КЛУБ

ОГОЛОШУЮТЬ

З 15 БЕРЕЗНЯ ПО 15 КВІТНЯ 1971 РОКУ

ОГЛЯД-КОНКУРС

КУЛЬТУРНО-МАСОВОЇ РОБОТИ
ТА ХУДОЖНЬОЇ САМОДІЯЛЬНОСТІ
ФАКУЛЬТЕТІВ УНІВЕРСИТЕТУ

(Положення про огляд-конкурс читайте в наступному номері газети)

Приходило йому на ум і добре, але воно не вкладалося в його голові.

* * *

«За научные кадры», орган парткома, ректората, комитета ЛКСМУ и профкома Одесского ордена Трудового Красного Знамени государственного университета им. И. И. Мечникова, гор. Одесса. Адреса редакции: Одесса, вул. Петра Великого, 2

Зам. 280—1000.

Відповідальний редактор
П. Т. МАРКУШЕВСЬКИЙ

БР 07253

Фотоетюд М. АТАМАНОВА.